

Nr 47.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag om kommission, handelsagentur och handelsresande och till lag om ändrad lydelse av 2 § i förordningen den 4 maj 1855 angående handelsböcker och handelsräkningar; given Stockholms slott den 30 januari 1914.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om kommission, handelsagentur och handelsresande; och
- 2) lag om ändrad lydelse av 2 § i förordningen den 4 maj 1855 angående handelsböcker och handelsräkningar.

Kungl. Maj:t förbliver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Gust. Sandström.

Förslag
till
Lag
om kommission, handelsagentur och handelsresande.

1 kap.

Allmänna bestämmelser.

1 §.

De i denna lag givna stadganden skola lända till efter rättelse, så vitt ej annat följer av avtal eller av handelsbruk eller annan sedvänja.

Att i visst fall avtal eller sedvänja icke gäller emot denna lag, stadgas i 45 §.

2 §.

Med köpman förstås i denna lag en var, som, enligt vad särskilt finnes stadgat, är pliktig att föra handelsböcker.

3 §.

Där enligt denna lag någon skall giva annan ett meddelande, vid äventyr att han eljest förlorar talan eller anses hava antagit anbud eller godkänt avtal eller betalning, och sådant meddelande varder inlämnat för befordran med post eller telegraf eller eljest på ändamålsenligt sätt avsänt, må ej den omständigheten, att meddelandet försenas eller icke kommer fram, föranleda därtill, att avsändaren anses icke hava fullgjort vad honom åligger.

2 kap.

Om kommission.

Inledande bestämmelser.

4 §.

Med kommissionär förstås i denna lag den, som åtagit sig uppdrag att för annans räkning men i eget namn försälja eller inköpa varor, värdepapper eller annan lös egendom. Den, för vars räkning försäljningen eller inköpet skall ske, kallas kommittent.

Är kommissionären köpman, och avser det honom lämnade uppdraget försäljning eller inköp, som faller inom området för hans rörelse, kallas han handelskommissionär och kommissionen handelskommission.

5 §.

Den, som yrkesmässigt driver verksamhet såsom handelskommissionär, vare, där anmodan att utföra uppdrag om försäljning eller inköp, som faller inom området för denna hans verksamhet, kommer honom till handa från någon, med vilken han står i affärsförbindelse, pliktig att, om han icke vill utföra uppdraget, utan oskäligt uppehåll giva den andre meddelande därom. Underlåter han det, skall han anses hava antagit anbudet.

6 §.

Där någon, som fått gods sig tillsänt för att säljas i kommission, icke vill utföra uppdraget men ändock omhändertager godset, njute han panträtt däri, efter ty här nedan om kommissionär stadgas, för vad han må hava att fordra i anledning av den befattning han tagit med godset.

Om kommissionärens skyldigheter.

7 §.

Det åligger kommissionären att vid fullgörande av sitt uppdrag iakttaga kommittentens intresse. Han har att så vitt möjligt följa

kommittentens föreskrifter, att giva honom erforderliga underrättelser, särskilt om avtal, som han för kommittentens räkning slutit, samt att till kommittenten avgiva redovisning för uppdraget. Handelskommissionär är dock icke pliktig att för kommittenten uppgiva namnet å den, med vilken han för dennes räkning slutit avtal, med mindre skyldighet därtill följer av vad i 57 och 58 §§ stadgas.

8 §.

Påkalla omständigheterna avvikelse från kommittentens föreskrifter i fråga om uppdragets fullgörande, skall kommissionären med underrättelse därom utan uppskov begära erforderliga föreskrifter av kommittenten och, där sådana ej kunna avvaktas, förfara så som omständigheterna kräva.

Vad nu är sagt gälle ock, där kommittenten föreskrivit visst pris (limitum), under vilket försäljning ej må ske eller som vid inköp icke får överskridas. Ej må den omständigheten allena, att visst pris å godset finnes utsatt i räkning, som översändes till försäljningskommissionär, anses innefatta limitum för försäljningen.

9 §.

År limitum föreskrivet, bör kommissionären ändock betinga för kommittenten fördelaktigare pris, där omständigheterna vid avtalets ingående det medgiva.

10 §.

Kommissionären är pliktig att vårda gods, som av kommittenten lämnas honom till försäljning eller som för dennes räkning inköpes. Sådant gods skall, där ej annat föranledes av omständigheterna, hållas avskilt från annat gods.

Handelskommissionär åligger att hålla godset brandförsäkrat, där ej med hänsyn till godsets beskaffenhet eller andra omständigheter försäkring kan anses opåkallad.

11 §.

Har gods lämnats handelskommissionär till försäljning, åligger det honom att undersöka godset i den omfattning efter gott handelskick kan fordras av en kommissionär.

12 §.

Finnes, då gods, som lämnas kommissionären till försäljning, kommer honom till handa, fel eller brist i godset, eller yppas sedermera fel eller brist däri, skall kommissionären underrätta kommittenten därom. Giver han icke sådan underrättelse utan oskäligt uppehåll efter det han märkt eller bort märka felet eller bristen, vare han, efter ty i 17 § sägs, pliktig att ersätta den skada, som genom underrättelsens uteblivande tillskyndas kommittenten.

13 §.

Kommissionären skall i sin redovisning upptaga allt vad han på grund av avtalet med tredje man bekommit eller har att fordra.

14 §.

Står kommissionären på grund av avtal eller enligt handelsbruk eller annan sedvänja del credere, är han i förhållande till kommittenten ansvarig såsom för egen skuld för fullgörande av avtal, som han för dennes räkning ingår med tredje man.

Jämväl i fall, då handelskommissionär icke står del credere, äge kommittenten av honom kräva avtalets fullgörande, där kommissionären i sitt meddelande till kommittenten om uppdragets utförande icke uppgiver namnet å den, med vilken avtalet slutits.

15 §.

Har kommissionär, som för kommittentens räkning slutit avtal, vid avtalets ingående eller sedermera visat försumlighet vid fullgörande av sitt uppdrag, äge kommittenten avvisa avtalet, såframt hans intresse blivit väsentligen eftersatt eller kommissionären handlat oredligt mot honom.

Kan kommittent, som sålunda avvisar avtal, på grund av 54 § icke återfå gods, som kommissionären försålt, skall denne i stället gälda godsets värde.

16 §.

Där kommissionär, som köpt till högre eller sålt till lägre pris än kommittenten föreskrivit eller än eljest vederbort, utan oskäligt uppehåll till kommittenten erlägger prisskillnaden eller för densamma ställer betryggande säkerhet, äge kommittenten icke rätt att avvisa avtalet, utan så är att han av kommissionärens åtgärd haft skada eller olägenhet, som icke varder honom genom prisskillnaden gottgjord och som är av beskaffenhet att enligt 15 § medföra sådan rätt, eller att kommissionären handlat oredligt mot honom.

17 §.

Har kommissionären visat försumlighet vid fullgörande av sitt uppdrag, äge kommittenten rätt till ersättning för skada, som därigenom tillskyndats honom.

18 §.

Är i följd av kommissionärens försumlighet gods sålt till lägre eller inköpt för högre pris än kommittenten föreskrivit, och varder avtalet ej avvisat, äge kommittenten, i saknad av utredning om att hans skada är större, av kommissionären utfå skillnaden mellan det betingade och det föreskrivna priset eller, där avvikelse från detta pris var av omständigheterna påkallad men kommissionären gjort större avvikelse än omständigheterna krävde, skillnaden mellan det pris, som betingats, och det, som bort betingas.

19 §.

Har försäljningskommissionär visat försumlighet därutinnan, att han utan fog medgivit anstånd med köpeskillingens erläggande, vare kommissionären, där ej avtalet avvisas av kommittenten, pliktig att själv betala köpeskillingen, ändå att han icke står del credere, samt att redovisa densamma å den tid redovisning bort ske, om anståndet ej medgivits.

Styrker kommissionären, att godset skulle hava betingat lägre pris, om anståndet ej lämnats, vare han icke pliktig att redovisa mer än det pris.

20 §.

Förmenar kommittenten, att kommissionären visat försumlighet vid fullgörande av sitt uppdrag, och vill han av sådan anledning avvisa avtal, som ingåtts för hans räkning, kräva skadestånd av kommissionären eller mot denne göra gällande sådan påföljd, som i 19 § stadgas, åligger det honom att utan oskäligt uppehåll efter det han från kommissionären erhållit underrättelse om det förfarande, varom fråga är, giva kommissionären meddelande, att han vill tala å försummelsen; underlåtes det, vare kommittenten sin talan förlustig. Innehåller givet meddelande icke, att kommittenten vill avvisa ingånget avtal, må rätt därtill ej sedermera göras gällande.

Har kommissionären avgivit sådan redovisning, som i 18 kap. 9 § handelsbalken avses, gälle i fråga om tid för klander av redovisningen vad där finnes stadgat.

21 §.

År fråga om handelskommission, åligger det kommittenten, där han är köpman och uppdraget avser inköp för hans rörelse, att med avseende å gods, som inköpes på grund av uppdraget, föranstalta om undersökning, efter ty i 51 § lagen om köp och byte av lös egendom är för köpare föreskrivet.

22 §.

Yppas fel eller brist i gods, som blivit för kommittentens räkning inköpt, och vill han ej låta sig nöja med godset, åligger det honom att utan oskäligt uppehåll giva kommissionären meddelande därom.

Underlåter kommittenten att efter ty nu sagts giva meddelande i avseende å fel eller brist, som han märkt eller bort märka, må felet eller bristen ej återopas mot kommissionären i vidare mån än denne kan utfå vad han på grund därav må hava att fordra av säljaren, fraktförare eller annan.

23 §.

Finnes gods, som blivit för kommittentens räkning inköpt, vara avlämnat senare än ske bort, och vill han ej låta sig därmed nöja, skall han giva kommissionären meddelande därom utan oskäligt uppehåll

efter det godset kommit honom till handa eller han av säljaren eller kommissionären underrättats om dess avsändande. Underlåtes det, må dröjsmålet ej återopas mot kommissionären i vidare mån än i 22 § andra stycket sägs.

24 §.

Vad här ovan i 20 § första stycket, 22 och 23 §§ är stadgat om påföljden av underlåtenhet att giva meddelande, som där avses, skall icke äga tillämpning, där kommissionären handlat oredligt mot kommittenten, ej heller då han visat grov vårdslöshet och kommittenten därigenom tillskyndats märklig skada.

25 §.

Har kommittenten icke inom ett år efter det han mottog gods, som blivit för hans räkning inköpt, givit kommissionären meddelande, att han icke vill låta sig nöja med godset, äge han icke återopa fel eller brist däri i vidare mån än i 22 § andra stycket sägs. Vad sålunda är stadgat skall dock icke äga tillämpning, där kommissionären åtagit sig att jämväl efter nämnda tid svara för godset, ej heller där han handlat oredligt mot kommittenten.

26 §.

Där kommittenten avvisar gods, som av kommissionären inköpts för hans räkning, skola i fråga om hans skyldigheter och rättigheter de i 55—58 §§ lagen om köp och byte av lös egendom givna föreskrifter äga motsvarande tillämpning.

Om kommissionärens rättigheter.

27 §.

Handelskommissionär är berättigad till provision å avtal, som han för kommittentens räkning ingår med tredje man, dock endast såframt avtalet varder å dennes sida fullgjort. Är gods sålt eller inköpt att avlämnas efter hand i särskilda poster, och skall betalning erläggas

särskilt för varje post, må ej den omständigheten, att i fråga om någon post avtalet icke fullgöres, inverka å kommissionärens rätt till provision för de övriga.

Varder avtalet icke å tredje mans sida fullgjort, äge kommissionären ändock åtnjuta provision, där underlåtenheten beror av kommittenten eller av händelse, som denne, om han själv slutit avtalet med tredje man, icke skulle kunnat åberopa mot honom.

28 §.

Försäljningskommissionär äge icke rätt till någon provision, där köpeskillingen endast delvis erlägges och detta icke har sin grund i sådant förhållande, som i 27 § andra stycket avses. Överstiger den provision, som skolat utgå, om hela köpeskillingen betalats, vad som brister i full betalning, äge kommissionären dock rätt till skillnaden.

Vad här ovan i denna paragraf är stadgat skall äga motsvarande tillämpning i fråga om inköpskommissionärs rätt till provision, då avtalet allenast delvis fullgöres å säljarens sida.

29 §.

Avgifter för brev, telegram och telefonsamtal, premier för försäkring av godset och övriga utgifter, för vilka kommissionär haft fog, skola särskilt gottgöras honom, så vitt ej provision eller annan ersättning, som han äger uppbära, är avsedd att innefatta gottgörelse jämväl för dem. För forsling, förvaring eller annan dylik åtgärd med godset, äge kommissionären tillgodoföra sig gottgörelse, ändå att han icke fått vidkännas särskild utgift därför.

30 §.

Har kommissionären själv fått till tredje man fullgöra avtal, som han för kommittentens räkning ingått, äge han söka sitt åter av kommittenten.

Förskottsbetalning, som inköpskommissionär utan kommittentens lov erlagt till säljaren, vare kommittenten icke pliktig att återgälda, med mindre avtalet varder i motsvarande mån fullgjort å säljarens sida.

31 §.

Försäljningskommissionär, som givit kommittenten förskott å köpeskillingen eller som eljest i anledning av uppdraget har fordringsrätt

hos kommittenten, äge i det gods, som lämnats honom till försäljning, panträtt till säkerhet för sådan fordran, såvida han själv eller genom annan är i besittning av godset eller av konnossement eller sådan fraktsedel därå, att avsändaren icke utan företeende av densamma äger förfoga över godset.

32 §.

I gods, som handelskommissionär fått i uppdrag att sälja, äge han, där kommittenten är köpman, panträtt såsom i 31 § sägs jämväl för fordran, som grundar sig å annat kommissionsuppdrag för dennes rörelse.

33 §.

I kraft av den panträtt, som enligt 31 eller 32 § tillkommer försäljningskommissionär, äge han, så vitt hans säkerhet eljest skulle äventyras, innehålla godset, där kommittenten återfordrar detsamma, och jämväl i övrigt underlåta att följa dennes föreskrifter. Innefattar föreskrift förbud mot försäljning, äge kommissionären dock allenast under de i 34 § angivna förutsättningar avvika från densamma.

34 §.

Försäljningskommissionär äge, när den fordran, varför godset utgör pant, förfaller till betalning, låta till fordringens gäldande sälja godset. Är godset utsatt för förskämning eller snar förstörelse, eller fordrar det alltför kostsam vård, må det, så vitt kommissionärens säkerhet eljest skulle äventyras, säljas, ändå att fordringen icke är till betalning förfallen. Sker försäljning, äge kommissionären samma rätt till provision, som eljest skolat tillkomma honom.

Försäljning, varom nu sagts, må ej äga rum annorledes än å offentlig auktion; och åligger det kommissionären att, där så ske kan, i god tid före försäljningen ej mindre anmana kommittenten att erlægga betalning för fordringen vid äventyr att godset eljest kommer att säljas än även giva honom underrättelse om tid och plats för auktionen.

35 §.

Har kommissionären till utförande av sitt uppdrag försålt godset, äge han, så vitt det erfordras för gäldande av sådan fordran hos kom-

mittenten, för vilken han skulle haft panträtt i godset, om detta funnits i behåll, rätt att, sedan nämnda fordran förfallit till betalning, genom försäljning eller annorledes förfoga över fordringsrätten mot köparen. Dock åligger det kommissionären att, där så ske kan, på förhand anmana kommittenten att erlægga betalning för kommissionärens fordran hos honom.

36 §.

Vad i 31—35 §§ är för försäljningskommissionär stadgat om panträtt i gods, som lämnats honom till försäljning, och om rätt att, sedan detta blivit sålt, förfoga över fordringsrätten mot köparen skall äga motsvarande tillämpning beträffande inköpskommissionär i fråga om gods, som av honom för kommittentens räkning inköpts, och fordran, som genom sådant avtal förvärvats mot säljaren; dock att där inköpskommissionären i kraft av sin panträtt säljer godset, provision för försäljningen icke skall utgå.

37 §.

Är gods, som inköpts för kommittentens räkning, försänt till honom, och försättes han i konkurs eller finnes han eljest vara på sådant obestånd, att det måste antagas, att fordran, varför kommissionären skulle haft panträtt i godset, om det funnits hos honom, icke kommer att rätteligen gäldas, skall vad i 39 och 41 §§ lagen om köp och byte av lös egendom samt 166 § sjölagen är stadgat om säljares rätt att hindra godsets utgivande eller i visst fall kräva det åter från köparens borgenärer äga motsvarande tillämpning. Har kommissionären gjort bruk av den rätt, äge han göra sin panträtt i godset gällande såsom här ovan i 33 och 34 §§ sägs.

Lag samma vare, där försäljningskommissionär sänt gods, som han haft till försäljning, tillbaka till kommittenten, och denne försättes i konkurs eller eljest finnes vara på sådant obestånd, som i första stycket sägs.

38 §.

Har gods, som inköpts för kommittentens räkning, i följd av dröjsmål å hans sida icke blivit till honom utgivet, äge kommissionären,

där han ej utan väsentlig kostnad eller olägenhet kan fortfara med godsets vårdande eller kommittenten underlåter att inom skälig tid efter det han blivit därom tillsagd förfoga över godset, låta för kommittentens räkning sälja godset å offentlig auktion; give dock, så vitt ske kan, kommittenten i god tid underrättelse om tid och plats för auktionen. Å sådan försäljning äge kommissionären icke åtnjuta provision.

Kan ej försäljning sålunda ske, eller är det uppenbart, att de med försäljningen förenade kostnader ej skulle kunna ur köpeskillingen utgå, äge kommissionären bortskaffa godset.

Vad här ovan i denna paragraf är stadgat skall äga motsvarande tillämpning i fråga om gods, som kommissionär innehar till försäljning men icke vidare är pliktig att omhänderhava; dock att kommissionären, när sådant gods säljes, äger samma rätt till provision, som eljest skolat tillkomma honom.

39 §.

Har kommissionären i följd av uppdraget fått mottaga prover, mönster eller annat, som tillhör kommittenten och icke är avsett till försäljning, äge han, så vitt hans säkerhet för vad han på grund av uppdraget har att fordra eljest skulle äventyras, innehålla det mottagna, till dess kommittenten gäldar hans ifrågavarande fordran eller för dess gäldande ställer betryggande säkerhet.

Om självinträde av kommissionären.

40 §.

Kommissionären äge allenast när rätt därtill följer av avtal eller av handelsbruk eller annan sedvänja utföra sitt uppdrag genom att för egen räkning inträda såsom köpare eller säljare av godset.

41 §.

Självinträde sker därigenom, att kommissionären i sitt meddelande om uppdragets utförande uttryckligen giver kommittenten till känna, att kommissionären själv är köpare eller säljare av godset.

Vill kommittenten göra gällande, att kommissionären icke enligt 40 § var berättigad till självinträde, åligger det honom att giva kom-

missionären meddelande därom utan oskäligt uppehåll efter det dennes tillkännagivande om självinträdet kom honom till handa. Underlåtes det, äge kommittenten icke av anledning som nu sagts avvisa självinträdet.

42 §.

Kommissionären är i händelse av självinträde pliktig att tillvarataga kommittentens intresse med samma omsorg, som när han utför sitt uppdrag genom slutande av avtal med tredje man.

I fråga om det pris, till vilket självinträde må ske, är särskilt att iakttaga: att priset icke i något fall må sättas mindre fördelaktigt för kommittenten än det, som var gängse vid den tidpunkt, då kommissionären avsände meddelandet om självinträde eller muntligen gav detta till känna; att om försäljningskommissionär tidigare för egen räkning förfogat över gods, som han mottagit till försäljning, redovisning ej heller må ske efter lägre pris än det, som gällde då förfogandet ägde rum; samt att om inköpskommissionär, efter det anmodan att utföra uppdraget kom honom till handa men före självinträdet, inköpt sådant gods, som uppdraget avser, kommittenten äger fordra redovisning efter det pris kommissionären utfäst, såvida denne ej visar, att inköpet icke skett i anledning av kommittentens uppdrag. Försummar kommissionären vad honom sålunda i fråga om prisberäkningen åligger, skola de i 15—17, 20 och 24 §§ givna föreskrifter äga motsvarande tillämpning.

43 §.

Efter det självinträde skett har försäljningskommissionär en köparens och inköpskommissionär en säljares rättigheter och skyldigheter mot kommittenten.

Kommissionären äge i händelse av självinträde samma rätt till provision, som skulle tillkommit honom, om han utfört sitt uppdrag genom slutande av avtal med tredje man. Han äge ock rätt till gottgörelse, efter ty i 29 § sägs, för sina utgifter och kostnader i egenskap av kommissionär.

44 §.

Finnes kommissionären hava i strid med verkliga förhållandet och mot bättre vetande uppgivit för kommittenten, att uppdraget är utfört, vare han, där kommittenten det äskar, pliktig att fullgöra det föregivna

avtalet, såsom om självinträde skett då uppgiften gavs, och att redovisa det pris, som i sådan händelse enligt 42 § skolat beräknas.

45 §.

De i 41, 42 och 44 §§ givna stadganden skola lända till efterrättelse utan hinder därav, att avtal eller handelsbruk eller annan sedvänja åberopas emot kommittenten. Är kommittenten köpman, och avser uppdraget försäljning eller inköp för hans rörelse, skall vad nu är sagt om 42 § dock icke gälla i andra fall än sådana, som i 44 § avses.

Om upphörande av kommissionärens uppdrag.

46 §.

Vill kommittenten återkalla eller kommissionären avsäga sig uppdraget, stånde det honom fritt; dock vare i fall, som i 50 § avses, kommittenten och, när 51 § äger tillämpning, kommissionären pliktig att utgiva skadestånd efter ty där sägs.

47 §.

I händelse av kommittentens eller kommissionärens konkurs skall kommissionärens uppdrag anses förfallet den dag offentlig stämning å borgenärerna utfärdades.

48 §.

Har kommissionärens uppdrag återkallats eller förfallit, eller har han själv avsagt sig detsamma, vare han ändock, så vitt sådant kan ske utan väsentlig kostnad eller olägenhet för honom, pliktig att, intill dess kommittenten varder i stånd att själv tillvarataga sitt intresse, vidtaga sådana åtgärder, som äro nödiga för att skydda kommittenten mot förlust.

49 §.

Kommissionären äge, ändå att hans uppdrag upphört, göra gällande de rättigheter, som enligt 31—39 §§ tillkomma honom.

50 §.

I fall, då det är kommissionären tillförsäkrat att få handhava uppdraget under bestämd tid eller bringa visst ärende till slut eller åtnjuta viss uppsägningstid, äge kommissionären, om hans uppdrag i förtid återkallas, rätt till ersättning för den förlust han därigenom lider. Hade kommittenten i kommissionärens underlåtenhet att fullgöra uppdraget eller annan särskild omständighet giltig anledning till återkallelsen, vare han dock icke pliktig att gälda ersättning.

Där kommissionären avsäger sig uppdrag, som i denna paragraf omförmäles, och har giltig anledning därtill i kommittentens försummelse att uppfylla sina förpliktelser mot honom, eller där sådant uppdrag förfaller i följd av kommittentens konkurs, äge kommissionären ock rätt till ersättning för sin förlust.

51 §.

Där kommissionären i fall, då han åtagit sig att under bestämd tid handhava uppdraget eller att bringa visst ärende till slut, eller då viss uppsägningstid är avtalad, i förtid avsäger sig uppdraget, skall han ersätta kommittenten den skada denne därigenom lider. Hade kommissionären i kommittentens underlåtenhet att uppfylla sina förpliktelser mot honom eller annan särskild omständighet giltig anledning till sin avsägelse, vare han dock icke pliktig att ersätta skadan.

Kommittenten är ock berättigad till ersättning, där han återkallar uppdrag, som i denna paragraf omförmäles, och har giltig anledning därtill i kommissionärens försumlighet att fullgöra detsamma, så ock där sådant uppdrag förfaller i följd av kommissionärens konkurs.

52 §.

Avsäger sig kommissionären sitt uppdrag utan att äga giltig anledning därtill i omständighet, som kan tillskrivas kommittenten eller eljest är att hänföra till denne, går han därigenom förlustig sin rätt till gottgörelse för utgifter och kostnader, som i följd av uppdragets upphörande bliva för kommittenten onyttiga.

Vad nu är sagt gälle ock, där kommittenten återkallar uppdraget och har giltig anledning därtill i omständighet, som kan tillskrivas kommissionären eller eljest är att hänföra till denne, så ock där uppdraget förfaller i följd av kommissionärens konkurs.

Om rättsförhållandet till tredje man.

53 §.

Gods, som lämnats kommissionären till försäljning, förbliver i kommittentens ägo, intill dess äganderätten övergår till tredje man eller till kommissionären, där denne själv inträder såsom köpare.

Till gods, som av kommissionären förvärvas för kommittentens räkning, bliver denne omedelbart ägare.

54 §.

Varder i följd av kommissionärens försumlighet gods, som han innehar till försäljning, av honom försålt till lägre pris än vederbort eller eljest i strid mot kommittentens intresse, förvärvar köparen ändock rätt till godset, där han vid avtalets ingående varken insåg eller bort inse, att kommissionären därvid väsentligen eftersatte kommittentens intresse eller handlade oredligt mot honom.

Där försäljningskommissionär annorledes än genom försäljning olovligen förfogar över gods, som han innehar till försäljning, så ock där inköpskommissionär utan att vara därtill berättigad förfogar över inköpt gods, som av honom innehaves för kommittentens räkning, vare sådant förfogande gällande till förmån för tredje man, som var i god tro vid sitt förvärv.

55 §.

Utan hinder därav att kommissionärens uppdrag återkallats eller av annan anledning upphört och att han förty icke är berättigad att förfoga över gods, som av honom innehaves för kommittentens räkning, skall, där han ändock säljer eller annorledes förfogar över sådant gods, förfogandet gälla till förmån för tredje man, som vid sitt förvärv varken ägde eller bort äga kännedom om att uppdraget upphört och att i följd

därav förfogandet var oberättigat. Skedde förfogandet efter det kommissionärens uppdrag förfallit i följd av hans eller kommittentens konkurs, må tredje man ej åberopa, att han saknade kännedom om konkursen.

56 §.

Genom avtal, som kommissionären, för kommittentens räkning men i eget namn, ingår med tredje man, förvärvar denne fordringsrätt allenast mot kommissionären och icke mot kommittenten.

Tredje man kan icke mot kommissionären eller hans borgenärer grunda någon rätt därå, att kommissionären av kommittenten har att fordra eller bekommit gods eller penningar till fullgörande av avtalet.

57 §.

Där kommissionären icke är handelskommissionär, äge kommittenten, under de i 58 § stadgade villkor, när helst han vill göra gällande fordringsrätt mot tredje man på grund av avtal, som i 56 § sägs.

Föreligger handelskommission, må, under enahanda villkor, fordringsrätt på grund av sådant avtal göras gällande av kommittenten, såframt vad tredje man enligt avtalet åligger icke blivit i rätt tid fullgjort eller kommissionären brustit i sin redovisningsskyldighet eller handlat oredligt mot kommittenten eller ock blivit försatt i konkurs.

58 §.

Vill kommittenten mot tredje man göra gällande fordringsrätt på grund av avtal, som i 56 § sägs, skall han därom tillsäga kommissionären eller, där denne blivit försatt i konkurs, konkursförvaltningen. Har kommissionären hos kommittenten fordran av sådan beskaffenhet, att kommissionären enligt 35 eller 36 § äger, där fordringen är förfallen, för dess gäldande förfoga över fordringsrätten mot tredje man, åligger det kommittenten jämväl att gälda kommissionärens ifrågasvarande fordran eller ställa betryggande säkerhet för densamma.

Vill kommissionären eller konkursförvaltningen, hellre än att låta kommittenten göra fordringsrätten gällande mot tredje man, själv fullgöra vad denne enligt avtalet åligger, må fordringsrätten icke göras gällande av kommittenten.

59 §.

Är kommittenten, efter ty i 57 och 58 §§ sägs, berättigad att göra fordringsrätten gällande mot tredje man, äge han av kommissionären eller, där denne blivit försatt i konkurs, av konkursförvaltningen erhålla skriftligt erkännande, att det är han, som äger utöva fordringsrätten.

Gör kommittenten fordringsrätten gällande utan att förete sådant erkännande, åligger det honom att, där tredje man det äskar, ställa betryggande säkerhet för vad denne enligt 63 § kan finnas pliktig att utgiva till kommissionären.

60 §.

I andra fall än sådana, då kommittenten, efter ty i 57 och 58 §§ sägs, äger göra fordringsrätt gällande mot tredje man, må fordringsrätten allenast göras gällande av kommissionären, och må den utan hinder därav, att hans uppdrag återkallats eller annorledes upphört, utövas av honom eller, där han blivit försatt i konkurs, av konkursförvaltningen.

Inflyter betalning för sålt gods till kommissionärens konkursbo, skall beloppet av konkursförvaltningen redovisas till kommittenten.

61 §.

Fordran mot tredje man på grund av avtal, som i 56 § sägs, må ej tagas i mät för kommissionärens gäld, med mindre denne fullgjort vad tredje man enligt avtalet åligger eller på grund av 35 eller 36 § äger förfoga över fordringen.

62 §.

Har tredje man till kommissionären erlagt betalning eller avlämnat gods för fullgörande av avtal, som i 56 § sägs, vare han icke i något fall pliktig att på krav av kommittenten ånyo fullgöra avtalet, med mindre han, när han fullgjorde det, insåg eller bort inse, att det var kommittenten, som ägde mot honom göra gällande fordringsrätten på grund av avtalet.

63 §.

Där tredje man i fall, då kommittenten icke äger mot honom göra gällande fordringsrätt på grund av avtal, som i 56 § sägs, till kommittenten erlägger betalning eller avlämnar gods, vare han ändock pliktig att till kommissionären fullgöra avtalet, så vitt det ej visas, att kommissionären icke lider någon skada därigenom, att betalningen erlagts eller godset avlämnats omedelbart till kommittenten.

64 §.

Vill tredje man, när försäljningskommissionär gör bruk av sin rätt att av honom kräva betalning för sålt gods, kvitta sin skuld mot fordran hos kommissionären, må kvittning ske utan hinder därav, att tredje man vid avtalets ingående eller, där fordringen för honom uppkommit senare, vid den tidpunkt visste, att kommissionären, när han ingick avtalet, handlade för annans räkning. Motfordran hos kommittenten må ej emot kommissionären användas till kvittning i vidare mån än så vitt det visas, att denne icke skulle lida någon skada genom sådan kvittning.

Göres fordringsrätten gällande av kommittenten, äge tredje man kvittningsrätt, förutom för motfordran hos kommittenten, för sådan motfordran hos kommissionären, som uppkommit för tredje man å tid, då han varken insåg eller bort inse, att det var kommittenten, som ägde göra fordringsrätten mot honom gällande.

3 kap.

Om handelsagentur.

65 §.

Med handelsagent förstås i denna lag den, som åtagit sig uppdrag att för annans (huvudmannens) räkning verka för avsättning av varor genom att upptaga köpeanbud (order) till huvudmannen eller att i dennes namn sluta försäljningsavtal, och som icke är anställd i huvudmannens tjänst utan driver verksamheten såsom självständig yrkesidkare med eget kontor eller annan egen lokal för sin rörelse, dit meddelanden angående denna kunna sändas.

66 §.

Det åligger handelsagenten att vid fullgörande av sitt uppdrag iakttaga huvudmannens intresse. Han har att giva honom erforderliga underrättelser, särskilt att utan uppskov insända anbud, som äro av beskaffenhet att kunna förtjäna avseende, och inberätta försäljningsavtal, som han för huvudmannens räkning slutit.

67 §.

Har handelsagent genom försumlighet vid fullgörande av sitt uppdrag tillskyndat huvudmannen skada, äge denne rätt till ersättning för skadan.

Vill huvudmannen göra sådan rätt gällande, åligger det honom att utan oskäligt uppehåll efter det han från agenten erhållit underrättelse om det förfarande, varom fråga är, giva agenten meddelande, att han vill tala å försummelsen. Underlåtes det, vare huvudmannen sin talan förlustig, såframt icke agenten handlat oredligt mot honom eller ock visat grov vårdslöshet, varigenom huvudmannen tillskyndats märklig skada.

68 §.

Handelsagent är berättigad till provision å försäljningsavtal, som slutas av honom eller eljest komma till stånd genom hans medverkan, dock endast såframt köparens betalningsskyldighet fullgöres. Är varan såld att avlämnas efter hand i särskilda poster, och skall betalning erläggas särskilt för varje post, må ej den omständigheten, att köpeskillingen för någon post icke erlægges, inverka å agentens rätt till provision för de övriga.

Varder avtalet icke å köparens sida fullgjort, äge agenten ändock åtnjuta provision, där underlåtenheten beror av huvudmannen eller av händelse, som denne icke kan åberopa mot köparen. Har huvudmannen överenskommit med köparen om avtalets återgång, eller har han beviljat honom anstånd med köpeskillingen och utebliver i följd härav betalningen, inverkar detta icke å agentens rätt till provision, utan så är att denne samtyckt till åtgärden.

69 §.

Erläggas köpeskillingen endast delvis, äge agenten icke rätt till någon provision, med mindre 68 § andra stycket därtill föranleder. Överstiger den provision, som skolat utgå, om hela köpeskillingen betalats, vad som brister i full betalning, äge agenten dock rätt till skillnaden.

70 §.

Äger handelsagent uteslutande rätt att å viss ort eller eljest inom visst distrikt för huvudmannens räkning upptaga köpeanbud eller sluta försäljningsavtal, är han berättigad till provision jämväl å avtal, som utan hans medverkan slutas med köpare tillhörande distriktet.

71 §.

Handelsagent, som varaktigt företräder sin huvudman, äge i början av varje kalenderhalvår från huvudmannen erhålla provisionsnota beträffande försäljningar, som kommit till stånd genom agentens medverkan eller under sådana omständigheter, att 70 § äger tillämpning.

I provisionsnotan skola upptagas alla försäljningsavtal, som under det sist förflutna kalenderhalvåret blivit eller bort bliva å säljarens sida fullgjorda, med angivande för varje avtal av det provisionsbelopp, som tillgodoföres agenten, eller, där provision icke tillgodoföres honom, av anledningen därtill. Hava under samma tid slutits försäljningsavtal, vilka först senare böra fullgöras, skola sådana avtal, utan tillgodoförande av provision, i provisionsnotan antecknas. Är anledningen, varför provision å ett avtal icke blivit agenten tillgodoförd, av övergående beskaffenhet, skall avtalet ånyo upptagas eller antecknas i följande provisionsnota.

Yppa sig, sedan provision blivit agenten tillgodoförd, sådana omständigheter, att provisionen finnes icke böra tillkomma honom, äge huvudmannen i en följande provisionsnota tillgodoföra sig beloppet.

72 §.

Handelsagent, som icke varaktigt företräder sin huvudman, äge beträffande varje försäljning, som kommit till stånd genom hans med-

verkan, bekomma provisionsnota, angivande det provisionsbelopp, som tillgodoföres honom, eller, där provision icke tillgodoföres, anledningen därtill.

73 §.

Avgifter för brev, telegram och telefonsamtal samt övriga utgifter, för vilka handelsagent haft fog, skola särskilt gottgöras honom, så vitt ej provision eller annan ersättning, som han äger uppbära, är avsedd att innefatta gottgörelse jämväl för dem.

74 §.

Har handelsagent i följd av uppdraget fått mottaga prover, mönster eller annat, som tillhör huvudmannen och icke är avsett till försäljning, äge han, så vitt hans säkerhet för vad han på grund av uppdraget har att fordra eljest skulle äventyras, innehålla det mottagna, till dess huvudmannen gäldar hans ifrågavarande fordran eller för dess gäldande ställer betryggande säkerhet.

75 §.

Har handelsagent lager av varor till försäljning för huvudmannens räkning, skola i fråga om agentens skyldigheter och rättigheter med avseende å sådana varor de regler, som enligt 2 kap. gälla om handelskommissionärs skyldigheter och rättigheter med avseende å gods, som lämnats honom till försäljning, äga motsvarande tillämpning.

76 §.

Angående upphörande av handelsagents uppdrag skall vad i 46—52 §§ är för kommissionär stadgat äga motsvarande tillämpning.

77 §.

Handelsagent äge icke, ändå att han varaktigt företräder sin huvudman, utan huvudmannens bemyndigande sluta för denne bindande försäljningsavtal.

78 §.

Inberättar handelsagent försäljningsavtal, som han slutit för huvudmannens räkning, åligger det denne, där agenten handlat utan bemyndigande eller överskridit givet bemyndigande och huvudmannen icke vill godkänna avtalet, att utan oskäligt uppehåll efter det underrättelsen kom honom till handa själv eller genom agenten giva meddelande därom till köparen. Underlåtes det, vare så ansett som hade avtalet godkänts av huvudmannen.

79 §.

Vill huvudmannen icke antaga köpeanbud, som insänts genom hans handelsagent, åligger det honom att utan oskäligt uppehåll efter det anbudet kom honom till handa själv eller genom agenten giva meddelande därom till anbudsgivaren; underlåtes det, vare så ansett som hade anbudet blivit antaget av huvudmannen.

Vad nu är sagt skall icke gälla, där vid förhandlingarna mellan agenten och anbudsgivaren betingats, att anbudet skall vara förfallet, om det ej uttryckligen antages.

80 §.

Vad i 78 och 79 §§ är stadgat angående skyldighet för huvudmannen att giva meddelande, om han icke vill godkänna försäljningsavtal, som inberättats av hans agent, eller antaga köpeanbud, som av denne insänts, skall äga motsvarande tillämpning, där huvudmannen från köparen eller anbudsgivaren får underrättelse, att agenten för hans räkning slutit avtal eller mottagit anbud; dock att meddelandet i sådant fall skall riktas omedelbart till köparen eller anbudsgivaren.

81 §.

Utan hinder därav att köpeanbud avgivits till handelsagent och av honom insänts till huvudmannen, äge anbudsgivaren, där ej annat följer av förhandlingarna mellan honom och agenten, enahanda rätt att hos huvudmannen återkalla anbudet, som skulle tillkommit honom, om han själv insänt detsamma.

82 §.

Har köpman förhandlat med en handelsagent angående slutande av köp för sin rörelse, och får han från agentens huvudman mottaga meddelande, varigenom denne, med åberopande av dessa förhandlingar, förklarar sig antaga till agenten därvid avgivet anbud eller bekräfta med honom därvid slutet avtal, åligger det köpmannen, där han vill göra gällande, att han icke avgivit något anbud eller slutit något avtal eller att anbudets eller avtalets innehåll är i meddelandet oriktigt återgivet, att utan oskäligt uppehåll giva huvudmannen meddelande därom. Underlåter köpmannen det, skall han anses hava godkänt avtal av det innehåll meddelandet från huvudmannen utvisar, dock endast såframt han av meddelandet bort förstå, att enligt huvudmannens förmenande sådant avtal kommit till stånd, och ej förmår visa, att meddelandet var oriktigt.

83 §.

Utan huvudmannens bemyndigande äge handelsagent icke, ändå att han kan sluta för huvudmannen bindande försäljningsavtal, uppbära betalning för sålda varor eller efter försäljningen medgiva anstånd med betalningen, nedsättning i priset eller annan ändring i avtalet.

Har huvudmannen genom underrättelse från agenten eller köparen fått kännedom om att agenten uppburit betalning för varor, som blivit försålda genom hans medverkan eller under sådana omständigheter, att 70 § äger tillämpning, åligger det huvudmannen, där han förmenar, att agenten ej var berättigad att uppbära betalningen, och han därför icke vill godkänna densamma, att utan oskäligt uppehåll giva köparen meddelande därom. Underlåter huvudmannen det, vare så ansett som hade han godkänt betalningen.

84 §.

Vill köparen tala å fel eller brist i varan eller å dröjsmål med dess avlämnande, eller vill han giva säljaren annat meddelande i fråga om fullgörandet av ingånget köpeavtal, må sådant meddelande med laga verkan riktas till handelsagenten, där avtalet kommit till stånd genom hans medverkan eller under sådana omständigheter, att 70 § äger tillämpning.

Ändå att agenten kan sluta för huvudmannen bindande försäljningsavtal, äge han icke utan huvudmannens bemyndigande med bindande verkan för denne träffa något avgörande i anledning av sådana meddelanden från köparen, som i första stycket avses.

4 kap.

Om handelsresande.

85 §.

Med handelsresande förstås i denna lag den, som åtagit sig uppdrag att för en köpmans räkning resa från ort till annan och därvid, genom upptagande av köpeanbud (order) till huvudmannen eller slutande av försäljningsavtal i dennes namn, verka för avsättning av varor, som icke medföras å resan.

86 §.

Är handelsresande anställd i sin huvudmans tjänst, skola i fråga om hans skyldigheter och rättigheter mot huvudmannen det dem emellan ingångna avtalet och gällande handelsbruk lända till efterrättelse.

I huvudmannens tjänst anställd handelsresande må icke, med mindre rätt därtill följer av avtalet eller giltig anledning föreligger, utan föregående uppsägning skiljas från sin anställning eller själv lämna densamma. Uppsäges avtalet från någondera sidan, skall det upphöra att gälla med utgången av tredje kalendermånaden efter den, då uppsägningen skedde.

Utän huvudmannens lov äge handelsresande, varom i denna paragraf förmäles, icke under sina resor upptaga köpeanbud eller sluta försäljningsavtal för annans räkning än huvudmannens.

Skall till handelsresande, som här avses, lön helt eller delvis utgå i form av provision, skola i fråga om villkoren för provisionens åtnjutande de i 68—70 §§ för handelsagent givna föreskrifter äga motsvarande tillämpning.

87 §.

Är handelsresande icke anställd i sin huvudmans tjänst, skola, så vitt ej annat följer av 1 §, i fråga om hans skyldigheter och rättigheter mot huvudmannen de i 66—74 §§ för handelsagent givna föreskrifter samt beträffande upphörande av rättsförhållandet mellan den resande och hans huvudman vad i 46—52 §§ är om kommissionär stadgat äga motsvarande tillämpning.

88 §.

Handelsresande äge icke utan huvudmannens bemyndigande sluta för denne bindande försäljningsavtal.

Är den resande av sin huvudman försedd med slutsedelsblanketter, vilka innehålla huvudmannens namn och på grund av sin avfattning må antagas vara avsedda att, sedan de av den resande ifyllts, tjäna till bevis om att avtal slutits för huvudmannens räkning, vare försäljningsavtal, som den resande med ifyllande av sådan blankett ingår, lika bindande för huvudmannen, som om denne hade uttryckligen bemyndigat den resande att sluta avtalet.

89 §.

Vad i 78 och 79 §§ är stadgat om skyldighet för huvudmannen att giva meddelande, därest han icke vill godkänna försäljningsavtal, som slutits av handelsagent, eller antaga köpeanbud, som avgivits till agenten, skall äga motsvarande tillämpning, när handelsresande inberättar till sin huvudman, att han slutit sådant avtal, eller insänder köpeanbud till honom; dock att i ty fall huvudmannens meddelande skall riktas omedelbart till köparen eller anbudsgivaren.

Detsamma gäller, där huvudmannen från köparen eller anbudsgivaren får underrättelse, att den resande för hans räkning slutit avtal eller mottagit anbud.

90 §.

I fråga om återkallelse av köpeanbud, som insänts genom handelsresande, och om skyldighet för köpman, som med handelsresande

förhandlat angående köp, att i visst fall giva meddelande till huvudmannen skall vad i 81 och 82 §§ är stadgat äga motsvarande tillämpning.

91 §.

Utan huvudmannens bemyndigande äge handelsresande icke, ändå att han kan sluta för huvudmannen bindande försäljningsavtal, uppbära betalning för sålda varor eller efter försäljningen medgiva anstånd med betalningen, nedsättning i priset eller annan ändring i avtalet.

Har huvudmannen genom underrättelse från sin resande eller från köparen fått kännedom om att den resande uppburit betalning för varor, som blivit försålda genom hans medverkan eller under sådana omständigheter, att 70 § äger tillämpning, åligger det huvudmannen, där han förmenar, att den resande ej var berättigad att uppbära betalningen, och han därför icke vill godkänna densamma, att utan oskäligt uppehåll giva köparen meddelande därom. Underlåter huvudmannen det, vare så ansett som hade han godkänt betalningen.

92 §.

Vill köparen tala å fel eller brist i varan eller å dröjsmål med dess avlämnande, eller vill han giva säljaren annat meddelande i fråga om fullgörandet av ingånget köpeavtal, må sådant meddelande med laga verkan riktas till säljarens resande, såvida denne vid tiden för meddelandet befinner sig å köparens ort och avtalet kommit till stånd genom hans medverkan eller under sådana omständigheter, att 70 § äger tillämpning.

Ändå att handelsresande kan sluta för huvudmannen bindande försäljningsavtal, äge han icke utan huvudmannens bemyndigande med bindande verkan för denne träffa något avgörande i anledning av sådana meddelanden från köparen, som i första stycket avses.

93 §.

Har någon åtagit sig uppdrag att för en köpmans räkning inom den ort, där denne driver sin rörelse, besöka kunder och därvid, genom upptagande av köpeanbud (order) till huvudmannen eller slutande av försäljningsavtal i dennes namn, verka för avsättning av varor, som icke medföras, skall å sådan platsförsäljare äga motsvarande tillämpning.

vad här ovan i 88—92 §§ är stadgat om handelsresande. Härutöver skall, där platsförsäljaren är anställd i huvudmannens tjänst, 86 § och i annat fall 87 § äga motsvarande tillämpning.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1915.

Genom denna lag upphäves förordningen den 6 oktober 1848 angående förmånsrätt i sådana till försäljning anförtrodda varor, därå förskott blivit lämnat.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 2 § i förordningen den 4 maj 1855 angående handelsböcker och handelsräkningar.

Härigenom förordnas, att 2 § i förordningen den 4 maj 1855 angående handelsböcker och handelsräkningar skall erhålla följande ändrade lydelse:

Under stadgandet i första punkten av 1 § inbegripas: de, som penninghandel och bankrörelse driva; de, som in- eller utrikes varor uppköpa, för att dem åter utsälja; de, vilka yrkesmässigt idka verksamhet såsom försäljnings- eller inköpskommissionärer, eller såsom handelsagenter för försäljning av varor; de, som för in- eller utrikes sjöfart skepp eller fartyg bygga eller utrusta, för att dem på frakt upplåta eller försälja; idkare av försäkringsrörelse; idkare av apoteks-rörelse; idkare av boktryckeri- och bokförlagsrörelse; idkare av grövre eller finare smidesbruk, och av verk för tackjärnsblåsning och järngjuteri; idkare av fabriker och manufakturverk; idkare av de borgerliga yrken, som hava till ändamål att livsmedel eller drycker till försäljning bereda; och de, som till sitt yrke gjort att på beting övertaga uppförande och bättrande av hus och byggnader.

Undantagne äro: jordbrukare och idkare av de näringar, vilka med jordbruket sammanhänga eller såsom föremål för husflit äro att betrakta; idkare av gruvdrift och bergsmannahantering; hantverkare, som huvudsakligen på beställning varor förfärdiga; och de, som, utan biträde av andra än hustru och barn, mångleri- eller annan sådan mindre handelsrörelse idka, eller livsmedel, drycker eller andra varor till försäljning bereda.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1915.

---

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementensärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet
å Stockholms slott fredagen den 18 april 1913.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
BERG,
BERGSTRÖM,
friherre ADELSWÄRD,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
LARSSON,
SANDSTRÖM.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Sandström, anmälde:
att, sedan den för utarbetande av lagförslag inom obligationrättens område tillsatta kommitté den 21 maj 1910 erhållit uppdrag att uppgöra förslag till lagstiftning i de ämnen, som angivits i en av delegerade för Sverige, Danmark och Norge i november 1909 uppgjord plan för fortsatt samarbete mellan de tre länderna å gemensam lagstiftning inom obligationsrätten, vilken plan upptagit jämväl lagstiftning om kommissionsaffärer, kommittén med underdånig skrivelse den 31 december 1912 avlämnat förslag till lag om kommission, handelsagentur och handelsresande jämte ett därmed sammanhörande förslag till lag om ändrad lydelse av 2 § i förordningen den 4 maj 1855 angående handelsböcker och handelsräkningar.

Föredraganden hemställde, att lagrådets utlåtande över nämnda förslag måtte för det ändamål, § 87 regeringsformen omförmäler, inhämtas genom utdrag av statsrådsprotokollet.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall.

Ur protokollet:

Israel Myrberg.

---

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd fredagen den
17 oktober 1913.*

Närvarande:

Justitieråden	THOMASSON, GUSTAF CARLSON, SVEDELIUS,
Regeringsrådet	THULIN.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet den 18 april 1913, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler, inhämtas över upprättade förslag till

lag om kommission, handelsagentur och handelsresande samt
lag om ändrad lydelse av 2 § i förordningen den 4 maj 1855
angående handelsböcker och handelsräkningar.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av revisionssekreteraren Edvard Gadde, utom såvitt angår 53—64 §§ av förslaget till lag om kommission, handelsagentur och handelsresande, i vilken del revisionssekreteraren Tore Almén bestritt föredragningen.

Lagrådet fann de remitterade förslagen föranleda följande yttrande:

**I. Förslaget till lag om kommission, handelsagentur
och handelsresande.**

Vid den nu ifrågasatta lagstiftningen bör naturligtvis i främsta rummet tillses, att beträffande de punkter, där en fast rättsåskådning är för handen, denna icke trädes för nära, samt att de bestämmelser,

som givas, icke komma i strid med de lagbud, som eljest äro gällande på förmögenhetsrättens område. Då lagstiftningen såsom här berör den mellanfolkliga samfärdseln, måste emellertid inom det utrymme, som nämnda förutsättningar lämna, främmande handelsrätt vinna beaktande. Angående de förhållanden, som avses med ifrågavarande lagstiftning, synes rättsåskådningen hos oss vara i väsentliga delar tämligen svävande; i saknad av lagbestämmelser har en stadgad praxis icke utbildat sig. Lagstiftaren rör sig fördenskull här med en ganska stor frihet.

De förslag, vartill det gemensamma lagstiftningsarbetet fört, äro visserligen i allt väsentligt överensstämmande, så att genom deras antagande skulle vinnas den önskvärda likformigheten å detta område såvitt angår våra förhållanden till Danmark och Norge. Från lagstiftningen i andra främmande stater, med vilka Sverige står i livliga handelsförbindelser, företer emellertid det nu för lagrådet framlagda förslaget avsevärda skiljaktigheter. Dessa äro väl till en del betingade av den hänsyn till svensk rättsåskådning, som ej må eftergivas; i andra fall innebära de sådana framsteg, vartill varje ny lagstiftning måste sträva. Men enligt lagrådets mening återstå dock åtskilliga avvikelser, för vilka ingendera av nämnda synpunkter kan göras gällande, och där en bättre överensstämmelse med främmande handelsrätt således bort kunna ernås.

Med hänsyn till frågans läge har lagrådet likväl icke velat av sistnämnda anledning allena hemställa om någon ändring. Skulle de erinringar, vilka lagrådet efteråt framställer, vinna beaktande, komma dock de viktigaste av de uppmärksammade skiljaktigheterna att försvinna.

7 §.

Enligt denna paragraf är med undantag för särskilt angivna fall handelskommissionär icke pliktig att för kommittenten uppgiva namnet å den, med vilken han för dennes räkning slutit avtal. De skäl, som anförts för detta stadgande, synas lagrådet äga giltighet, och har lagrådet fördenskull icke något att erinra mot stadgandet. Emellertid göras i motiven uttalanden, som synas giva vid handen, att enligt förslagets mening den kommissionären tillagda rätten skulle tillkomma honom allenast utanför rättegång. Det förutsattes, att det kan för honom hava menlig verkan, om han i process vägrar att yppa namnet å tredje man, och anföres exempelvis, att om kommittenten klandrar kommissionärens redovisning under påstående att denne ej tillgodofört kommittenten allt vad kommissionären bekommit av sin medkontrahent, kommissionären

kan bliva nödsakad att uppgiva medkontrahentens namn för att med verkan gendriva detta påstående. Enligt lagrådets mening medgiver stadgandet, sådant detsamma avfattats, icke en dylik tolkning, och den kommissionären tillerkända rätten bör ej heller äga en sådan innebörd. Om i ett obligatoriskt rättsförhållande lagen tillerkänt ena parten en viss befogenhet gentemot den andra parten, bör jämväl vid rättsförhållandets avveckling dem emellan inför domstol denna befogenhet kunna göras gällande i sin fulla utsträckning. Den berättigade måste helt kunna begagna sig därav, utan att hans ställning i ringaste mån därigenom får röna menlig inverkan. Då uttalandena i motiven kunna tänkas verka vilseledande för domstolarna, om de finge stå oemotsagda, har lagrådet ansett sig icke böra underlåta att göra ifrågavarande erinran.

11 och 12 §§.

För bestämmelserna i dessa paragrafer hava uppenbarligen 51 och 52 §§ i lagen om köp och byte av lös egendom tjänat till mönster; uppställningen är i båda fallen densamma och innehållet är i huvudsakliga delar enahanda.

Grunden för lagbestämmelserna är dock väsentligen olika i det ena fallet och i det andra. I köplagen har det icke minst gällt att avskära köparen från obehöriga invändningar, vartill han av fallande pris eller annan anledning kunde frestas för att komma ifrån ett köpeavtal, som synes honom ofördelaktigt. För kommissionsförhållandet är en dylik synpunkt främmande. Däremot kan visserligen ur kommissionärens plikt att vårda kommissionsgodset och i allmänhet iakttaga kommittentens intresse härledas en skyldighet för kommissionären att undersöka godset och, därest fel eller brist upptäcker, sätta sig i förbindelse med kommittenten. För denne är det i särskilda avseenden viktigt att erhålla underrättelse om felet; han kan då vidtaga åtgärder för godsets bevarande, göra gällande den rätt mot fraktförare eller annan, som må tillkomma honom, samt få tillfälle, när rådrum därtill finnes, att lämna en annan fullgod vara tillgänglig för försäljning.

Men den sålunda härledda skyldigheten för kommissionären att verkställa undersökning måste helt naturligt vara olika den, som åligger en köpare. Det är å ena sidan ofta icke nog att göra undersökning vid godsets ankomst; en sådan kan vara erforderlig tid efter annan, så länge godset finnes kvar hos kommissionären. Å andra sidan är det åtminstone för de fall, då godset omedelbart eller inom kort skall utlämnas till den, med vilken kommissionären slutit köpeavtal, möjligt att icke

en så ingående undersökning, som man fordrar av en köpare, är nödig eller ens tillätlig, eller att undersökningsplikten helt och hållet bortfaller. Vål äro dessa förhållanden genom förslaget avfattning i någon mån antydda. Den från köplagen hämtade uppställningen är dock ägnad att undanskymma olikheten i dessa avseenden och synes lätteligen kunna giva anledning till en alltför stor benägenhet att analogivis tillämpa den praxis och de sedvänjor, som anknyta sig till nämnda lag.

I ett särskilt hänseende synes 51 § i köplagen hava övat en obehörig inverkan å innehållet i 11 § i förslaget. Liksom i 51 § undersökningsplikt är stadgad allenast vid handelsköp, har i förslaget upptagits skyldighet för handelskommissionär att undersöka godset endast för det fall att kommittenten är köpman och uppdraget avser försäljning för hans rörelse. Kommissionärens plikt att vårda godset måste dock vara densamma, evad kommittenten är köpman eller icke. Då den skyldighet att verkställa undersökning, som i förslaget ålagts kommissionären, allenast är ett moment i hans vårdnadsplikt, synes en sådan begränsning icke vara riktig. Till stöd härför lärer icke kunna åberopas berörda stadgande i köplagen, till vilket grunden är en helt annan.

Då de föreslagna bestämmelserna icke synas i fråga om förfarandet vid fel eller brist i kommissionsgodset giva någon säker ledning utöver vad 7 och 10 §§ innehålla, vill lagrådet hemställa, att 11 och 12 §§ måtte utgå ur förslaget. Skulle stadganden i förevarande hänseenden anses böra upptagas, torde omformulering ske till undanröjande av obehörig sammanblandning med motsvarande bestämmelser i köplagen, och i varje fall tillämpningen av 11 § göras oberoende av kommittentens egenskap av köpman.

15 §.

Enligt denna paragraf är, om kommissionären vid slutande av avtal med tredje man för kommittentens räkning försummat att iakttaga dennes föreskrifter, kommittenten — fränsett det fall att oredlighet å kommissionärens sida föreligger — berättigad att avvisa avtalet endast under förutsättning att hans intresse blivit *väsentligen* eftersatt. För att rätt uppfatta innebörden av stadgandet måste fasthållas, att därmed ej avses avvikelser, som skett i kommittentens intresse; för sådan händelse äro bestämmelser meddelade i 8 §. Ej heller föreligger någon anledning till stadgandet i en önskan att skydda kommissionären mot ohemula anspråk i de fall, då resultatet av en avvikelse från givna före-

skrifter är för kommittenten alldeles betydelselöst; på grund av allmänna rättsgrundsatser är all menlig påföljd för kommissionären därvidlag utesluten. Den i 15 § upptagna begränsningen i kommittentens befogenhet att avvisa avtalet skall däremot gälla, när en verklig rättskränkning ägt rum, så att kommittentens rätt att tala å försummelsen är klar. Men hans talan har inskränkts till krav på skadestånd.

Denna modifikation i kommittentens befogenhet är, såsom i motiven framhållits, hämtad från lagen om köp och byte av lös egendom och har ansetts stå i överensstämmelse med där givet stadgande rörande en köparens rätt att tala i anledning av fel i den av honom köpta varan. Enligt lagrådets tanke äro dock i stort sett förhållandena i det ena fallet och i det andra icke jämförliga. Till en början är köparens rätt till köpets hävande oberoende av om försummelse från säljarens sida föreligger eller icke. Bestämmelsen i köplagen hänför sig vidare till alla fel i den levererade varan, vare sig de avse en vid köpslutet tillförsäkrad egenskap eller allenast visa sig såsom en avvikelse från vad enligt gängse uppfattning anses såsom en fullgod vara. Sin egentliga tillämpning har helt visst undantagsstadgandet i köplagen för det senare fallet; man torde nog kunna vara ense därom att, om säljaren tillförsäkrat köparen att varan skall hava en viss egenskap, endast i sällsynta undantagsfall brist i fråga om sådan egenskap kan anses såsom ett ringa fel. Men i förslaget äro förhållandena helt omkastade. Vad man vid köp menar med en tillförsäkrad egenskap motsvaras i kommissionsförhållandet just av de för uppdraget givna föreskrifter. Vid tillämpning av 15 § i förslaget träda dessa i förgrunden; det är om ett avsteg från dem från en försumlig kommissionärs sida stadgandet främst handlar. Räckvidden av stadgandena här och i köplagen är sålunda helt olika, och från denna senare lag lärer fördenskill icke kunna vinnas berättigande för den i förslaget intagna ståndpunkt.

Ej heller från kommissionsavtalets natur synes man kunna hämta stöd för ifrågavarande begränsning av kommittentens rätt att avvisa avtalet. Kommittentens föreskrifter äro till för att följas; i de fall, då kommissionären haft fog för sin åtgärd att avvika från dem eller avvikelserna är till resultatet betydelselös, är, såsom förut påpekats, kommissionären skyddad genom andra föreskrifter eller allmänna grundsatser. Kommissionären står till kommittenten i samma förhållande som ett ombud till sin huvudman; och så till vida gäller saken även här tredje man, att om denne vet att kommittentens föreskrifter överträdas, han ej bör på ombudets åtgärder kunna grunda någon rätt emot kommittenten. Stadgandet i 15 § har emellertid måst inverka på avfattningen av

54 §; och därigenom har enligt förslaget möjlighet öppnats för tredje man att inlåta sig med kommissionären i transaktioner, som, enligt vad för tredje man är kunnigt, strida mot de av kommittenten givna instruktioner. Att genomföra ett i överensstämmelse härmed stående stadgande i fråga om fullmaktsförhållandet synes knappast möjligt.

På dessa grunder hemställer lagrådet, att den i 15 § gjorda inskränkingen i kommittentens rätt att avvisa avtalet i anledning av kommissionärens försummelse att följa givna föreskrifter måtte utgå samt att i följd härav lydelsen av 54 § måtte något jämkas.

26 §.

Den i denna paragraf gjorda hänvisningen till vissa paragrafer i lagen om köp och byte av lös egendom synes böra utvidgas att omfatta jämväl 57 § i nämnda lag.

31 och 32 §§.

I dessa paragrafer är försäljningskommissionär för närmare angivna fordringar tillerkänd panträtt i det gods, som lämnats honom till försäljning. Emellertid framgår av bestämmelserna i 33 och 34 §§, att han äger kvarhålla och eventuellt försälja allenast så stor del av godset, som svarar mot fordringarna; återstoden är han pliktig att på anfordran återlämna till kommittenten. En dylik konstruktion synes lagrådet vara synnerligen oegentlig och icke överensstämma med panträttens begrepp, sådant det hos oss hittills uppfattats. Panträtt bör icke ens på papperet förklaras vara för handen i större utsträckning än där de med sådan rätt förenade befogenheter stå panträttshavaren till buds.

Bestämmelserna i fråga äro även i övrigt ägnade att väcka betänkligheter. Med hänsyn till nämnda konstruktion och arten av de fordringar, för vilka panträtten stadgats, synas stora svårigheter kunna uppstå i fråga om särskiljandet av panträttshavarens och annans anspråk. Då den säkerhet i kommissionsgodset, som blivit kommissionären tillerkänd, betecknats såsom panträtt, äro naturligtvis de regler, som i allmänhet i lag äro givna för panträtt, här tillämpliga, där annat ej följer av 33 eller 34 §. Att 17 kap. 3 § handelsbalken samt 54 § konkurslagen äro avsedda att tillämpas även å kommissionärens panträtt synes också uppenbart. Kommissionären måste dock på grund av 33 § även vid konkurs — i olikhet med vad eljest gäller om pant — till konkursboet utan lösen lämna från sig en del av godset, därest

återstoden förslår till täckande av hans ifrågavarande fordringar. Anser konkursboet uppgiven fordran helt eller delvis oriktig eller ej av beskaffenhet att grunda panträtt, slites tvisten i samma ordning, som eljest gäller för avgörande om panthavares rätt.

Svårigheterna framträda i synnerhet, när utmätning i kommissionsgodset sökes för annan borgenärs fordran. Även för sådant fall måste vad i 33 § stadgas gälla; kommissionären har icke något anspråk på den del av godset, som ej behövs för tryggande av hans fordringsrätt. Räcker nu godsets värde att täcka såväl kommissionärens som utmätningssökandens fordran och kan godset delas, är saken enkel; utmätning äger rum allenast av en del, som ej anses belastad med panträtt. Kan godset ej delas, lära bestämmelserna i 71 § utsökningslagen få tillämpas; kommissionären är icke skyldig lämna godset från sig med mindre full lösen gives. Skulle kommissionären ej begagna sig av denna rätt att behålla godset utan åtnöjas med att för sin fordran taga betalning ur köpeskillingen, och finnes fordringen tvistig, kommer köpeskillingen att avsättas och hänvisning till tvist att meddelas; på försäljningen av godset inverkar ej en dylik omständighet. Om däremot panthavaren vill behålla godset och utmätningssökanden ej giver lösen, måste godset utropas med förbehåll om den rätt, kommissionären därtill äger; utmätningssmannen får ej här — lika litet som i omförmälda fall, då fråga är om betalning ur köpeskillingen — slita tvisten. Frågan om fordringens tillvaro eller belopp bliver i så fall inroparens risk. Att ett sådant försäljningssätt måste verka i hög grad tryckande på priset är självklart. Svårigheterna bliva nästan ännu större, om godset visserligen kan delas men ej räcker till att täcka både kommissionärens anspråk och utmätningssökandens fordran. Är kommissionärens anspråk tvistigt, kan utmätningssmannen icke heller i detta fall ingå i prövning av anspråkets riktighet, åtminstone om detsamma ej framträder såsom uppenbart orimligt. Han måste således i regel vid beräkning, huru stor myckenhet av godset bör anses förslå till täckande av kommissionärens fordran, taga hänsyn till hela beloppet av hans uppgivna fordran. Huruvida den del av godset, som anses därför behöflig, bör överhuvud bliva föremål för utmätningssåtgärd, synes tvivel underkastat. Men med hänsyn till att högre pris än de av utmätningssmannen beräknade kunna ernås vid försäljning, och att det tvistiga fordringsanspråket måhända kan sedermera befinnas helt eller delvis sakna grund, torde utmätningssmannen ej kunna underlåta att taga i mät godset och sälja det med bibehållande av kommissionärens rätt. Riskens drabbar jämväl i detta fall inroparen.

Klart är att betänkligheterna bliva större, ju mera är att befara att man härvidlag kommer att röra sig med obestämda eller tvistiga fordringsanspråk. Det är sålunda av betydelse, för vilka fordringar panträtten är stadgad. I 31 § avses endast fordringar, som kommissionären äger i anledning av sitt uppdrag. Den här givna rätten är — om än med någon utvidgning — en naturlig utformning av den panträtt, som redan enligt kungl. förordningen den 6 oktober 1848 tillagts kommissionären. Det ligger i sakens natur, att dylika fordringar till belopp och betalningsvillkor äro avpassade efter affärernas vanliga gång. I de allra flesta fall lärer någon svårighet icke föreligga att bestämma deras belopp. Annorlunda ställer sig saken med avseende å sådana fordringar, om vilka 32 § handlar. Här kan i själva verket bliva fråga om huru obestämda och tvistiga anspråk som helst.

Nu kan visserligen invändas, att jämväl vid avtalad panträtt svårigheter äro möjliga med hänsyn till obestämtheten i det fordringsanspråk, varför panträtten göres gällande. Men det är dock en stor skillnad däremellan, att ägaren av godset genom ett oförståndigt avtal kan ställa det mindre fördelaktigt för sig, och att skapa en legal pant rätt av omförmälda innebörd.

Faran för missbruk av den kommissionären medgivna rätt att kvarhålla eller enligt 34 § försälja godset är även helt olika med avseende å de särskilda fordringar, som omförmälas i 31 § och i 32 §. De förra äro tvivelsutan så gott som alltid avsedda att gå i avräkning å den köpeskillning för godset, som kommissionären betingar vid försäljning i enlighet med kommissionsuppdraget; de förfalla således regelmässigt icke före dylik försäljning. Försäljningsrätten enligt 34 § kan här praktiskt taget knappast komma att utövas i andra fall än då kommissionsuppdraget återkallats eller eljest upphört, eller dess utförande på grund av ändrade faktiska förhållanden blivit omöjligt. Enligt lagrådets mening ligger det i förhållandenas natur, att kommissionären icke får göra panträtten gällande, om därigenom de föreskrifter, vilka kommittenten givit vid uppdragets meddelande, skulle överträdas. Endast under villkor av dessa föreskrifters uppfyllande måste uppdraget anses givet och godset överlämnat. En panträtt, som skapas genom erhållande av gods under dylika villkor, kan icke få utövas i strid mot villkoren. I förslaget finnes icke upptaget något positivt stadgande i detta hänseende. Huruvida meningen varit att nämnda grundsats ändock skulle gälla, är tveksamt att avgöra. Snarast synes så ej vara fallet. Sävitt man har att göra allenast med de i 31 § angivna fordringar, föreligger

med hänsyn till dessa fordringars ovan omförmälda beskaffenhet icke något egentligt behov av ett dylikt stadgande. Men skall panträtten även gälla för fordringar, som upptagas i 32 §, synes stadgandet ounbärligt. Kommissionärens intresse av snabb betalning kan här lätteligen komma i strid med kommittentens intresse att ernå högsta möjliga pris. Genom en försäljning enligt 34 § kan kommissionären förskaffa sig sådan betalning, och han undgår att avvakta utgången av en ofta besvärlig rättegång, då han ur köpeskillingen gör sig betäckt för ett om än så tvistigt fordringsanspråk. Är anspråket obehörigt, kommer kommittenten till sin rätt först sedan den tvist, han får anhängiggöra, måhända efter årtal blivit slutligen prövad av domstol.

I utländsk rätt har man ej heller med avseende å tillämpningen av sådan panträtt, som avses i 32 §, gått så långt, som här är förslaget. Man har där gått försiktigare tillväga. För att exempelvis nämna den tyska handelslagen medgives däri visserligen verklig pant rätt och därmed också en i vanlig ordning inträdande försäljningsrätt i fråga om alla kommissionsfordringar i löpande räkning. Men för andra fordringar har en kommissionär allenast den köpmän i allmänhet tillkommande retentionsrätt. Denna får icke göras gällande i strid mot de föreskrifter, under vilka kommissionsgodset emottagits; vid försäljningskommission kan den således egentligen få betydelse endast vid kommissionsförhållandets upphörande. Retentionsrätten kan dessutom leda till försäljning först efter föregången prövning av domstol.

Under sådana förhållanden vill lagrådet hemställa, att 32 § får utgå ur förslaget, så att panträtt tillerkännes kommissionären allenast för de fordringar, som omförmälas i 31 §. Ifrågasättas kan emellertid huruvida icke åt sistnämnda lagrum kunde givas en något vidare avfattning, så att detsamma komme att omfatta alla de egentliga kommissionsfordringarna hos kommittenten, oavsett med hänsyn till vilket kommissionsgods desamma uppstått. Därigenom skulle kommissionärens berättigade intressen fullt tillgodoses och ett mera rationellt närmande till utländsk rätt äga rum.

Därest lagrådets hemställan vinner beaktande, läser 33 § icke kunna bibehållas i sin nuvarande avfattning.

35 §.

En given konsekvens av ett stadgande om panträtt för kommissionären i kommissionsgodset är visserligen att, sedan godset i enlighet med kommissionsuppdraget blivit sålt, kommissionären bör för betalning

av de fordringar, varför godset utgjort pant så länge det fanns hos honom kvar, kunna hålla sig till den fordran hos köparen, som vid försäljningen uppstått. I 35 § har emellertid denna rätt så utformats, att kommissionären tillagts befogenhet att genom försäljning eller annorledes förfoga över fordringsrätten mot köparen, så vitt sådant erfordras för gäldande av kommissionärens fordran. En så vittgående befogenhet synes lagrådet icke böra vara medgiven. Därest lagrådets hemställa under 31 och 32 §§ om inskränkning av panträtten till de i 31 § avsedda fordringar vinner beaktande, lärer en begränsning av rätten i 35 § falla sig helt naturlig. Dessa fordringar äro, såsom förut anmärkts, i allmänhet avsedda att täckas, då köpeskillingen för godset i avtalad ordning ingår. Kommissionären är den formellt berättigade innehavaren av fordringen hos köparen, det är han, som uppbär betalningen av köpeskillingen, och å denna har han sedan att avräkna sin fordran. Endast så tillvida erfordras bestämmelse, att hans företrädesrätt att för sin fordran göra sig betalt ur köpeskillingen statueras, så att kommittenten icke i något fall får göra gällande fordringsrätten hos köparen, där han icke förut betalt sin skuld till kommissionären eller ställt betryggande säkerhet därför. Skulle däremot kommissionärens panträtt jämväl för andra fordringar bibehållas och hans rätt till betalning därför anses böra tillgodoses utan att avvakta den tidpunkt, då köpeskillingen för kommissionsgodset inflyter, lärer dock till skydd för kommittenten böra stadgas en inskränkning i den i 35 § kommissionären tillerkända förfoganderätt över fordringen hos köparen. Kommittenten bör i analogi med stadgandet i 34 § på förhand underrättas för att kunna genom betalning eller lämnande av säkerhet hindra en tilläventyrs ofördelaktig realisation av fordringen.

42 §.

Då en tillämpning av bestämmelserna i 18 § icke synes kunna förekomma i det fall, som avses i sista punkten av förevarande paragraf, torde hänvisningen till förstnämnda paragraf få utgå.

47 §.

I denna paragraf bestämmes, att kommissionärens uppdrag skall anses förfallet i och med det att denne råkar i konkurs; någon uppsägning är i så fall icke erforderlig. Att kommissionärens rörelse, som går ut på att sluta avtal i eget namn, upphör med konkursen, ligger också i sakens natur; att andra därefter skulle med honom vilja ingå avtal om

köp eller försäljning är visserligen icke att förvänta. Klart är även att konkursboet icke kan inträda i det på förtroende till kommissionärens person grundade förhållandet mellan honom och kommittenten. Mot stadgandet skulle fördenskull icke i och för sig vara något egentligt att invända. Emellertid har genom hänvisningar i 76 och 87 §§ samma grundsats gjorts tillämplig i fråga om agenter och vissa slag av handelsresande. Beträffande dessa torde dock saken ställa sig helt annorlunda. För agenten eller handelsresanden utgör en iråkad konkurs icke något faktiskt eller rättsligt hinder att fortsätta verksamheten. Frågan huruvida uppdraget upphört är därvidlag även av stor vikt vid bestämmandet av förhållandet till tredje man. Enligt förslaget kan uppdraget för agenten eller handelsresanden i vissa fall innefatta befogenhet att avsluta för huvudmannen bindande avtal. För såväl denne som tredje man är det medkontrahentens och icke ombudets solvens, som är avgörande. Det låter lätt tänka sig särskilt för tiden närmast efter konkursens öppnande, att den, med vilken agenten eller handelsresanden ändock sluter avtal, eller huvudmannen eller kanske båda sakna kännedom om konkursen. Det skulle helt visst anses i hög grad stötande, om den ena parten utan vidare skulle kunna draga sig undan avtalet på grund av en omständighet, som för detsamma varit utan all betydelse. En regel av denna innebörd torde icke kunna vidmakthållas beträffande ombudsmannaskap, som grundar sig på vanlig fullmakt. Förhållandena äro dock i båda fallen väsentligen lika.

För det fall åter, att agenten eller handelsresanden icke har befogenhet att sluta avtal, leda ifrågavarande bestämmelser därtill, att när någon utan kännedom om den inträffade konkursen lämnat honom ett köpeanbud och detta anbud blivit framfört till huvudmannen, denne, om han ej vill antaga anbudet, icke har sådan skyldighet att reklamera, som eljest finnes stadgad. Även en dylik följd av bestämmelserna måste betraktas såsom allt annat än tillfredsställande.

En ändring i stadgandena, såvitt angår agenter och handelsresande, synes alltså lagrådet nödvändig; konkursen bör icke i och för sig medföra att uppdraget förfaller utan dess upphörande bliva beroende av uppsägning från huvudmannens sida. Då ensartade bestämmelser äro i viss mån önskvärda, och då något hinder icke synes möta att jämväl vid kommissionärens konkurs låta uppdragets upphörande bero av uppsägning, ehuru frågan härom, såsom redan antytts, är av ringa räckvidd, vill lagrådet därför hemställa, att bestämmelsen i 47 § icke kommer att omfatta kommissionärens konkurs; genom en sådan ändring kommer motsvarande föreskrift i 76 och 87 §§ om agent och

handelsresande att bortfalla. Att ersätta den sålunda borttagna föreskriften med ett särskilt stadgande om rätt till uppsägning för omförmälta fall, torde knappast vara erforderligt; en dylik rätt torde följa av bestämmelserna i 46 och 50 §§. Skulle av någon anledning anses önskvärdt att bibehålla ifrågavarande regel beträffande kommissionär, torde 76 och 87 §§ böra erhålla en sådan avfattning, att regelns tillämpning å agent och handelsresande varder utesluten.

Ett beaktande av lagrådets hemställan lärer föranleda jämkning i avfattningen av 51, 52 och 55 §§ i förslaget.

54 §.

Med avseende å denna paragraf får lagrådet hänvisa till vad under 15 § anförts.

76 §.

Lagrådet vill erinra om vad ovan under 47 § blivit anført.

78 och 79 §§.

Otvivelaktigt är det överensstämmande med sund affärskutym att stadga reklamationsplikt för en huvudman, som genom sin agent erhållit underrättelse om ett av denne ingånget avtal men ej vill godkänna avtalet på den grund att agenten ej ägt bemyndigande till dess ingående. Agentens ställning i detta avseende är, såsom i motiven påpekats, ofta ganska oviss; de här ifrågavarande bestämmelserna äro ägnade att bringa reda i kontrahenternas inbördes förhållande.

Enligt förslaget skall emellertid huvudmannen anses hava fullgjort sin reklamationskyldighet genom ett meddelande till agenten. Om denne försummar att fortskaffa reklamationen till köparen, skall detta falla på köparens risk. En dylik anordning är enligt lagrådets mening icke med rättvisa eller billighet överensstämmande. Den torde icke kunna motiveras därmed, att enligt sakens vanliga gång huvudmannen drager sig för att förhandla direkt med köparen och därför ger meddelandet till agenten. Agenten är syssloman och i ett sysslomannaskaps natur ligger, att huvudmannen ofta måste lita till att hans ombud fullgör sina åligganden, även när en underlåtenhet därutinnan kan medföra förpliktande för huvudmannen. Huvudmannens meddelande till agenten innebär i förevarande fall åläggande för denne att översända meddelande av enahanda

innehåll till medkontrahenten. Visar agenten vårdslöshet härutinnan, böra följderna drabba huvudmannen; det är han, som valt sin agent. Om här stadgas, att ett meddelande, varigenom huvudmannens rätt till talan skall hållas öppen, bör göras hos medkontrahenten, innebär detta ingalunda att meddelandet ej får gå genom agenten utan allenast att, om så sker och denne försummar sig, följderna av försummelsen drabba huvudmannen och icke medkontrahenten.

Genom en ändrad avfattning av 78 § i nu antydd riktning vunnos överensstämmelse med de i förslaget beträffande handelsresande givna bestämmelser. Då det för huvudmannen gäller att reklamera mot ett av en handelsresande ingånget avtal på den grund att huvudmannen anser att den resande överskridit sin befogenhet, skall enligt förslaget reklamationen göras direkt hos medkontrahenten. Överensstämmelse härutinnan mellan förslagens olika delar saknar ej praktisk betydelse. Det är nämligen tänkbart att en agent även får uppdrag att vara huvudmannens resande. Förslagens 3:e eller 4:e kapitel bliver då tillämpligt, allt efter som ombudet handlar på grund av det ena eller andra uppdraget; men det måste tydligen vara lämpligt att reglerna för en riktig reklamation bliva lika för dessa båda fall.

Dessa skäl synas hava giltighet jämväl för det i förslagens 79 § behandlade fall, och hemställer förty lagrådet om en sådan ändrad avfattning av ifrågavarande båda paragrafer, att meddelandet, för att hava verkan emot medkontrahenten, förklaras skola givas till denne; i sammanhang varmed en redaktionell jämkning av 80 och 89 §§ blir erforderlig.

82 §.

Under det att i det danska lagförslaget såsom förutsättning för den i förevarande paragraf föreskrivna reklamationskyldighet uppställts, att den köpman, som från säljaren får mottaga ett meddelande av här avsett slag, står i affärsförbindelse med denne, har man i det svenska och i det norska förslaget icke inskränkt regeln till sådant fall. Lagrådet, som väl icke är i tillfälle att bedöma, i vad mån en ändring i det svenska förslaget till överensstämmelse med det danska skulle kunna medföra att en helt naturligt önskvärd likformighet i denna punkt ernås mellan alla tre lagstiftningarna, har emellertid ansett sig icke böra underlåta uttala, att hinder icke synes möta att göra en dylik ändring.

87 §.

Med avseende å denna paragraf hänvisas till lagrådets yttrande vid 47 §.

**II. Förslaget till lag om ändrad lydelse av 2 § i förordningen den 4 maj 1855
angående handelsböcker och handelsräkningar.**

Lagrådet finner detta förslag icke giva anledning till någon erinran.

Ur protokollet

Erik Ölander.

Utdrag ur protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 30 januari 1914.

Närvarande:

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
BERG,
BERGSTRÖM,
friherre ADELSWÄRD,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
LARSSON,
SANDSTRÖM.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Sandström anmälde i underdånighet lagrådets utlåtande över de genom Kungl. Maj:ts beslut den 18 april 1913 till lagrådet remitterade, av särskilda kommitterade utarbetade förslag till

1) lag om kommission, handelsagentur och handelsresande; och
2) lag om ändrad lydelse av 2 § i förordningen den 4 maj 1855 angående handelsböcker och handelsräkningar.

Departementschefen anförde:

Beträffande tillkomsten av förevarande lagförslag torde jag få erinra, att Eders Kungl. Maj:t under år 1909 tog initiativ till återupptagande

av det med Danmark och Norge gemensamma lagstiftningsarbetet å obligationsrättens område. Sedan dessa länders regeringar förklarar sig villiga biträda det sålunda från svensk sida väckta förslaget, sammanträdde delegerade från de tre länderna i Stockholm under november månad 1909. Därvid enades man om ett visst program för lagstiftningsarbetet. Med gillande av det föreslagna programmet uppdrog Eders Kungl. Maj:t den 21 maj 1910 åt den för utarbetande av lagförslag inom obligationsrättens område den 7 juni 1901 tillsatta kommitté att uppgöra förslag till lagstiftning i en del av de på programmet upptagna ämnen, däribland avslutande av avtal genom platsagenter och handelsresande samt kommissionsaffärer. I sammanhang härmed bemyndigades kommittén att med danska och norska kommittéer, som för motsvarande ändamål blivit tillsatta, sammanträda till gemensamma överläggningar i syfte att åstadkomma största möjliga överensstämmelse mellan kommittéernas blivande förslag. De tre kommittéerna hava nu avgivit förslag till lagstiftning om kommission, handelsagentur och handelsresande, vilka förslag i så gott som alla punkter överensstämma; och har i sammanhang härmed den svenska kommittén jämväl utarbetat förslag till lag om ändrad lydelse av 2 § i förordningen den 4 maj 1855 angående handelsböcker och handelsräkningar.

Efter att hava redogjort för innehållet i de båda lagförslagen och lagrådets däröver avgivna utlåtande anförde departementschefen vidare:

Med anledning av lagrådets utlåtande har förslaget till lag om kommission, handelsagentur och handelsresande blivit översett, därvid på grund av i utlåtandet framställda anmärkningar en del ändringar av saklig innebörd ansetts böra ifrågakomma. Därjämte hava vissa ändringar och förtydliganden av redaktionell natur vidtagits i förslaget. För att söka åstadkomma samförstånd beträffande de ändringar av saklig innebörd, vilka av lagrådets anmärkningar kunde finnas påkallade, hava delegerade från de tre länderna sammanträtt till gemensamma överläggningar, vilka ägt rum i Köpenhamn under januari månad detta år. Härvid har fullständig enighet uppnåtts mellan de delegerade.

Det förslag till lag om kommission, handelsagentur och handelsresande, vilket framgått såsom resultat av dessa överläggningar och som jag nu underställer Eders Kungl. Maj:ts prövning, erbjuder således endast få avvikelser från motsvarande danska och norska lagförslag. Genom förslagets upphöjande till lag skulle tvivelsutan en kännbar lucka i vår lagstiftning fyllas och ett betydelsefullt steg vara taget för vinnande av överensstämmelse mellan de tre nordiska ländernas lagstiftning å förmögenhetsrättens område. En lag i de ämnen, varom

förslaget handlar, utgör en naturlig fortsättning av det lagstiftningsarbete, som lett till sammanställande lagar om köp och byte av lös egendom.

Beträffande de särskilda ändringar i förslaget till lag om kommission, handelsagentur och handelsresande, som av lagrådet förordats, torde jag få inskränka mig till att anföra följande.

11 och 12 §§ i det remitterade förslaget handla om försäljningskommissionärens skyldighet att undersöka gods, som lämnats honom till försäljning, och att underrätta kommittenten om fel eller brist i sådant gods. Lagrådet har på anförda skäl hemställt, att dessa paragrafer måtte ur förslaget utgå. Denna hemställan synes mig icke böra vinna avseende. Sant är visserligen, att nämnda paragrafer endast innehålla en å däri omhandlade fall gjord tillämpning av det allmänna stadgandet i 7 § om kommissionärens skyldighet att vid fullgörande av sitt uppdrag iakttaga kommittentens intresse. Men detsamma gäller om 8–10 och 13 §§. När förslaget sålunda meddelar närmare bestämmelser om vad kommissionären i olika avseenden har att iakttaga, bör frågan om hans skyldighet att ägna uppmärksamhet åt kommissionsgodsets beskaffenhet och myckenhet och att underrätta kommittenten om förefintliga fel eller brister enligt min mening icke däri förbigås med tystnad. Ur lättfattlighetens synpunkt är det önskvärt, att uttryckliga bestämmelser härom meddelas. I avseende å dessa bestämmelsers innehåll och avfattning har lagrådets eventuellt gjorda hemställan vunnit beaktande genom den ändrade lydelse 11 § erhållit.

Om kommissionären visat försumlighet vid fullgörande av sitt uppdrag, äger kommittenten enligt 17 § alltid rätt till ersättning för den skada, som därigenom tillskyndas honom. Rätt att avvisa det för hans räkning ingångna avtalet tillkommer honom däremot enligt 15 § endast om kommissionären väsentligen eftersatt hans intresse eller handlat oredligt mot honom; dessa förutsättningar måste också enligt 54 § vara för handen, såvida avvisningsrätten skall kunna göras gällande mot tredje man. Enligt det remitterade förslaget skulle dessa grundsatser tillämpas likaväl då kommissionärens försumlighet består däri att han utan fog avvikit från kommittentens föreskrifter som då han annorledes åsidosatt dennes intresse. Lagrådet har ansett den sålunda gjorda begränsningen i kommittentens avvisningsrätt sakna fog för sådana fall, då hans yrkande grundar sig därå att kommissionären försummat att följa givna föreskrifter. Lika litet som en fullmaktsgivare är bunden av ett avtal, vid vars ingående fullmäktigen, tredje man veterligen, handlat i strid mot sina instruktioner, borde enligt lagrådets mening tredje man kunna

grunda någon rätt mot kommittenten å ett av kommissionären ingånget avtal, om vilket han vet, att det strider mot de föreskrifter denne fått mottaga från sin huvudman. Vad lagrådet sålunda anfört synes mig förtjäna beaktande. En orderavvikelse från kommissionärens sida, för vilken denne icke haft fog, bör för visso i allmänhet medföra avvisningsrätt för kommittenten. Att i lagtexten uppställa en undantagslös regel av detta innehåll synes mig dock icke vara att förorda. Kommittentens föreskrifter i fråga om uppdragets utförande äro icke i lika hög grad av tvingande natur som de instruktioner, efter vilka en fullmäktig har att handla. Särskilt är att märka, att enligt 8 § en avvikelse från kommittentens föreskrifter kan vara av omständigheterna påkallad; därest i ett sådant fall kommissionären gjort större avvikelse än de förhandenvarande förhållandena krävde, skulle det vara obilligt mot honom, om det ingångna avtalet finge avvisas av kommittenten utan hänsyn därtill att dennes intresse måhända endast i ringa mån blivit eftersatt. Då det emellertid endast är i jämförelsevis sällsynta undantagsfall, som en oberättigad orderavvikelse icke bör medföra avvisningsrätt för kommittenten, synes det mig vara mindre lämpligt att, såsom i det remitterade förslaget skett, jämväl för sådana fall såsom en förutsättning för kommittentens ifrågavarande rätt uppställa, att hans intresse blivit väsentligen eftersatt. Om nämnda förutsättning anknytes allenast till det förhållande, att kommissionären visat försumlighet vid fullgörande av sitt uppdrag, lär det därav bliva en följd, att orderavvikelse i allmänhet kommer att anses såsom ett väsentligt eftersättande av kommittentens intresse och följaktligen i regel medför avvisningsrätt för denne; därigenom vinnes också närmare överensstämmelse med motsvarande stadgande i lagen om köp och byte av lös egendom. Ändras 15 och 54 §§ i nu antydd riktning, lär det icke kunna med fog påstås, att enligt förslaget kommittentens avvisningsrätt skulle vara för snävt begränsad.

Lagrådets vid 26 § gjorda hemställan har föranlett, att i nämnda paragraf införts en hänvisning till 57 § i lagen om köp och byte av lös egendom och den därmed nära sammanhängande 58 § i samma lag.

Mot den ståndpunkt, som i det remitterade förslaget kommit till uttryck i fråga om kommissionärens panträtt i kommissionsgodset, hava inom lagrådet framställts åtskilliga anmärkningar, utmynnande i en hemställan, att panträtt måtte tillerkännas kommissionären allenast för de i 31 § omnämnda fordringar, d. v. s. sådana fordringar, som grunda sig å det kommissionären givna uppdraget. Jag delar de inom lagrådet uttalade betänkligheterna mot att vid handelskommission skapa en legal panträtt för fordringar, vilka icke hava något med kommissionsuppdraget

att skaffa utan härröra från andra affärstransaktioner mellan kommittenten och kommissionären. En sådan anordning skulle enligt mitt förmenande medföra faror för rättssäkerheten även i andra avseenden än de av lagrådet anmärkta. Ehuru sålunda panträtt icke bör erkännas i så vid utsträckning som enligt det remitterade förslaget, synes det å andra sidan vara att uppdraga alltför snäva gränser för densamma, om man såsom en oeftergivlig förutsättning uppställde, att den fordran, för vilken panträtt yrkas, skall grunda sig å samma kommissionsuppdrag, i kraft varav kommissionären innehar det gods, som skulle utgöra pant för fordringen. Vid handelskommission är det ofta svårt att avgöra, huruvida det föreligger ett bestående kommissionsförhållande eller ett flertal mer eller mindre fristående kommissionsuppdrag. Åt denna omständighet tillmätas, såsom naturligt är, icke någon betydelse i det praktiska affärslivet. Lagrådet har också ifrågasatt, att alla egentliga kommissionsfordringar böra utrustas med panträtt, oavsett med hänsyn till vilket kommissionsgods de uppstått. Jag har ansett mig desto hellre böra, vad handelskommission beträffar, upptaga denna tanke, som därigenom den svenska lagstiftningen skulle komma att närma sig den i utlandet gällande och möjlighet öppnas att i denna för den mellanfolkliga samfärdseln betydelsefulla fråga vinna rättsenhet de skandinaviska länderna emellan. För undvikande av rubbning i paragrafföljden hava de bestämmelser, som i nämnda avseende funnits påkallade, fått sin plats i 32 §. Lika litet som 31 § förutsätter densamma för sin tillämpning, att kommissionärens ifrågavarande fordran skall vara till betalning förfallen.

I anledning av de anmärkningar, som i lagrådet framställt mot 35 §, har i nämnda paragraf införts bestämmelse om skyldighet för kommissionären att, där så ske kan, underrätta kommittenten, innan han, för att skaffa sig betalning för sin fordran hos denne, förfogar öfver fordringsrätten mot köparen. Det torde knappast behöva påpekas, att om köparen accepterat växel å köpeskillingen och kommissionären vill skaffa sig betalning genom att diskontera växeln, han icke behöver på förhand underrätta kommittenten därom. Om nu ifrågavarande liksom om förslagets övriga bestämmelser gäller nämligen enligt 1 §, att den skall lända till efterrättelse allenast för så vitt ej annat följer av avtal eller handelsbruk. I sammanhang med nu nämnda ändring har i 35 § gjorts ett förtydligande tillägg, varigenom utmärkes, att kommissionären endast om han har förfallen fordran hos kommittenten äger förfoga över fordringsrätten mot köparen. Detta tillägg har påkallat en redaktionell jämkning i 58 §.

Den i 42 § gjorda hänvisningen till 18 § har i enlighet med lagrådets hemställan fått utgå.

Enligt 47 § har kommissionärens försättande i konkurs till följd, att hans uppdrag förfaller. Detsamma gäller i följd av de i 76 och 87 §§ gjorda hänvisningarna, därest en handelsagent eller en handelsresande, som icke är anställd i huvudmannens tjänst, gör konkurs. Lagrådet, som icke haft något att erinra mot nämnda grundsats i vad den avser kommissionärer, har däremot ansett, att densamma, tillämpad å agenter och handelsresande, skulle leda till resultat, vilka ingalunda vore tillfredsställande; dessas konkurs borde enligt lagrådets mening icke i och för sig medföra, att det dem givna uppdraget förfaller, utan allenast hava till följd, att huvudmannen äger återkalla uppdraget. Då det emellertid vore önskvärt, att ensartade bestämmelser meddelades för de olika slag av uppdrag, som förslaget avser att reglera, och då något hinder icke syntes möta att jämväl vid kommissionärens konkurs låta uppdragets upphörande bero av återkallelse från kommittentens sida, har lagrådet hemställt, att den i 47 § givna bestämmelsen om verkan av kommissionärens konkurs måtte uteslutas, i vilket fall någon ändring i 76 och 87 §§ icke bleve erforderlig. Den sålunda förordade ändringen i förslaget synes mig icke böra vidtagas. Det ligger i sakens natur, att ett kommissionsuppdrag i allmänhet icke kan med framgång handhavas av en person, som är under konkurs. För kommittenten är det också givetvis fördelaktigare, om uppdraget förfaller i och med konkursen än om han skulle behöva särskilt återkalla detsamma; i sådant avseende må särskilt erinras om den i 55 § andra punkten givna bestämmelsen, att tredje man icke äger åberopa, att han saknat kännedom om kommissionärens konkurs.

Vad härefter beträffar frågan om verkan därav att en handelsagent eller handelsresande blivit försatt i konkurs, må det erkännas, att icke lika starka skäl tala för att det dem givna uppdraget därigenom bör anses förfallet. Lagrådet har också ifrågasatt, att man, för den händelse den i 47 § givna regeln ansåges böra bibehållas oförändrad, genom en ändrad avfattning av 76 och 87 §§ borde utesluta densamma från tillämpning i där omhandlade fall. Detta skulle enligt lagrådets mening påkallas av nödig hänsyn till tredje man, särskilt när denne utan kännedom om konkursen slutit avtal med agenten eller den handelsresande eller till dem avgivit köpeanbud. Sant är, att av den sålunda ifrågasatta ändringen skulle bliva en följd, att de i 78—80 och 89 §§ givna stadgandena angående reklamationskyldighet för huvudmannen bleve tillämpliga jämväl i sådana fall, då avtal slutits med en i konkurs försatt

agent eller handelsresande eller då köpeanbud avgivits till en sådan person. Fördelen härav för tredje man bör dock icke överskattas. Om nämligen huvudmannen, såsom i allmänhet torde bliva fallet, i anledning av konkursen återkallade uppdraget och tredje man utan kännedom härom inlät sig i avtal med agenten eller den resande eller till dem avgåve anbud, skulle han näppeligen kunna å ifrågavarande stadganden grunda någon rätt emot huvudmannen. Samma betraktelsesätt gör sig gällande i fråga om reklamationer och andra i 84 och 92 §§ avsedda meddelanden, som tredje man kan rikta till en agent eller handelsresande utan kännedom om dennes konkurs. Vid sådant förhållande och då en omarbetning av förslaget i denna del efter all anledning skulle föranleda därtill att olika rättsregler härom bleve gällande i Sverige och i de båda andra skandinaviska länderna, har jag ansett mig icke böra vidtaga någon ändring i de bestämmelser, varom kommitterade från de tre länderna kommit till enighet och mot vilka icke i något av länderna gjorts anmärkning från merkantilt håll.

Vid 78 och 79 §§ har lagrådet på anförda skäl hemställt, att det meddelande, som huvudmannen enligt dessa paragrafer har att giva, därest han icke vill godkänna försäljningsavtal, som ingåtts med hans agent, eller icke vill antaga köpeanbud, som avgivits till agenten, skall för att kunna med laga verkan åberopas mot köparen eller anbudsgivaren riktas till denne. Nämda hemställan har iakttagits. Då meddelanden av här avsedda slag i allmänhet förmedlas av agenten, har det funnits lämpligt att i den föreslagna lagtexten antyda, att huvudmannen kan själv eller genom agenten fullgöra sin reklamationsskyldighet. Anmodar huvudmannen agenten att bringa meddelandet till tredje mans kunskap, handlar han emellertid på egen risk, vare sig agenten underlåter att framföra detsamma eller det aldrig kommer agenten till handa. Att risken för meddelandets framkomst till agenten ligger å huvudmannen, lär med tillräcklig tydlighet framgå därav att meddelandet skall riktas till köparen respektive anbudsgivaren och att 3 § endast handlar om meddelanden till personer, i förhållande till vilka reklamationsskyldighet åligger avsändaren.

Genom de ändringar, som vidtagits i 78 och 79 §§, har sista punkten av 80 § i det remitterade förslaget blivit överflödigt och följaktligen uteslutits. Den ändrade lydelsen av första punkten i samma paragraf är också en följd av de ändrade bestämmelserna i de närmast föregående. Någon ändring i 89 § har däremot icke av denna anledning funnits påkallad.

I likhet med lagrådet anser jag, att det skulle varit önskvärt, om

överensstämmelse mellan de tre förslagen kunnat uppnås i fråga om innehållet i 82 §. Då detta emellertid visat sig omöjligt, har jag icke funnit anledning frångå den ståndpunkt det svenska förslaget härutinnan intager.

Departementschefen uppläste härefter i enlighet med det avgivna yttrandet avfattade förslag till

- 1:o) lag om kommission, handelsagentur och handelsresande;
  - 2:o) lag om ändrad lydelse av 2 § i förordningen den 4 maj 1855 angående handelsböcker och handelsräkningar;
- och hemställde departementschefen, att förslagen måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom nådig proposition för Riksdagen till antagande framläggas.

Statsrådets övriga ledamöter biträdde departementschefens hemställan; och täcktes, med bifall till densamma, Hans Maj:t Konungen förordna, att nådig proposition i ämnet av den lydelse bilaga . . . vid detta protokoll utvisar skulle till Riksdagen avlätas.

Ur protokollet:

Erik Ölander.